

Hoe werk maken van werkherhvatting?

Deze factsheet schetst de maatschappelijke problematiek van arbeidsongeschiktheid in België, naar aanleiding van het symposium van de Onafhankelijke Ziekenfondsen op 17 oktober 2019.

Wat is arbeidsongeschiktheid?

Mensen die door een ziekte of ongeval (tijdelijk) niet kunnen werken, zijn arbeidsongeschikt. Tijdens het eerste jaar van arbeidsongeschiktheid spreken we van **primaire arbeidsongeschiktheid**. Na dat jaar van primaire arbeidsongeschiktheid begint de periode van de **invaliditeit**.

De regeling voor de uitkeringen is afhankelijk van de situatie en het statuut van de arbeidsongeschikte patiënten:

- **Werknemers, werklozen en zelfstandigen:**
zij kunnen een uitkering van hun ziekenfonds ontvangen
- **Na een arbeidsongeval of beroepsziekte:**
zij kunnen een beroep doen op de diensten van Fedris, het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (www.fedris.be)
- **Vastbenoemd overheidspersoneel:**
voor hen geldt een afzonderlijke regeling die niet onder de ziekteverzekering valt

Hoeveel mensen zijn arbeidsongeschikt in België?

Het aantal arbeidsongeschikte mensen in ons land blijft jaar na jaar stijgen. Deze evolutie kunnen we **voor 1/3 verklaren door de stijging van het aantal loontrekkenden** (positie van de babyboomers in de leeftijdspiramide, meer actieve vrouwen op de arbeidsmarkt, minder mogelijkheden om op brugpensioenen te gaan, activering van werklozen, ...), maar ook **voor 2/3 door de stijging van het aantal invaliden door psychische aandoeningen en problemen met het bewegingsstelsel**.

In 2018 waren er in België:

- **438.829** loontrekkenden in **primaire arbeidsongeschiktheid**
- **400.745** loontrekkenden in **invaliditeit**

Meer info: zie tabel 1 en tabel 2 in bijlage

Vooraf psychische aandoeningen en problemen met bewegingsstelsel

Volgens de statistieken van het RIZIV zijn psychische aandoeningen en problemen met het bewegingsstelsel of aan het bindweefsel de twee voornaamste oorzaken van invaliditeit. Ook burn-out wordt aangehaald als een oorzaak voor de overgang naar invaliditeit. Deze twee groepen van ziektes vertegenwoordigen ongeveer twee derde van het totale aantal invaliden (67, 31 %).

Meer info: zie tabel 3 in bijlage

Welke RIZIV-uitkeringen?

Hoeveel bedragen de uitkeringen van het RIZIV voor primaire arbeidsongeschiktheid en invaliditeit? Voor 2018 gaat het om:

- **1,8 miljard** aan uitkeringen voor **primaire arbeidsongeschiktheid**
- **5,8 miljard** aan uitkeringen voor **invaliditeit**

De uitkeringen voor primaire arbeidsongeschiktheid lijken onder controle sinds 2015, maar de uitkeringen voor invaliditeit kenden de laatste 5 jaar een gemiddelde toename van 7,8 % per jaar.

Meer info: zie tabel 4 in bijlage

Hoeveel re-integratietrajecten en gedeeltelijke werkherstellingen?

Sinds 1 december 2016 kunnen langdurig zieke werknemers via een formeel re-integratietraject begeleid worden naar een terugkeer naar het werk. Dat kan via een **geleidelijke werkherstelling, een aangepaste (of andere) job of een beroepsherscholing**. Zowel de werknemer zelf als zijn behandelende arts, de adviserend arts van het ziekenfonds of de werkgever (ten vroegste 4 maanden na het begin van de arbeidsongeschiktheid) kunnen een verzoek tot zo'n traject indienen bij de preventieadviseur-arbeidsarts.

De arbeidsarts onderzoekt in overleg met de adviserend arts van het ziekenfonds, de behandelende arts en de patiënt of een geleidelijke arbeidsre-integratie bij dezelfde werkgever mogelijk is. Indien wel, zal die werkgever een re-integratieplan opstellen met concrete maatregelen (aanpassing van de werklust, het uurrooster, de werkplek, ...). Indien niet, kan de adviserend arts van het ziekenfonds de mogelijkheden bekijken voor werkherstelling door een beroepsopleiding.

Re-integratietrajecten:

in 2016 zijn 4.801 re-integratietrajecten van start gegaan.

In 2017 ging het om 5.015 trajecten.

Gedeeltelijke werkherstelling:

in 2014 waren er 35.989 lopende toelatingen voor gedeeltelijke werkherstelling.

In 2017 ging het om 54.526 toelatingen.

Bron: RIZIV

Meer info!

Philippe Marneth, Arts-Directeur bij de Onafhankelijke Ziekenfondsen:
philippe.marneth@mloz.be – 0471 82 43 74

Ann Ceuppens, Directrice Vertegenwoordiging & Studies bij de Onafhankelijke Ziekenfondsen:
ann.ceuppens@mloz.be – 0478 45 37 95

Prof. Lode Godderis, Hoogleraar arbeidsgeneeskunde aan de KU Leuven:
lode.godderis@kuleuven.be – 016 37 32 91

Wil je het volledige programma van ons symposium bekijken? Onze perskit rond het event raadplegen? Scan dan gewoon deze QR-code met je smartphone:

Tabel 1: overzicht van aantal loontrekkenden in **primaire arbeidsongeschiktheid** (Bron: RIZIV)

Leeftijdsgroep	2014	2015	2016	2017	2018
< 20	1.189	1.072	1.073	976	996
20 - 24	29.253	28.000	27.483	24.293	22.686
25 - 29	48.588	49.862	51.467	49.438	49.998
30 - 34	53.227	53.957	55.562	53.451	54.436
35 - 39	53.725	55.041	56.893	55.055	55.552
40 - 44	58.364	57.741	57.582	54.886	55.066
45 - 49	62.798	62.608	62.847	60.075	60.243
50 - 54	60.161	63.231	65.596	64.639	65.061
55 - 59	41.371	43.995	48.382	52.415	57.080
60 - 64	10.816	12.164	13.753	15.543	17.141
65 & +	448	465	494	563	570
Totaal	419.940	428.136	441.132	431.334	438.829

Tabel 2: overzicht van aantal loontrekkenden in **invaliditeit** (Bron: RIZIV)

Leeftijdsgroep	2014	2015	2016	2017	2018
< 20	7	7	4	1	3
20 - 24	1.435	1.479	1.416	1.176	1.086
25 - 29	6.831	7.772	7.956	7.586	7.585
30 - 34	14.177	15.847	16.391	16.411	17.258
35 - 39	22.529	25.378	26.808	27.285	28.490
40 - 44	33.957	36.141	37.129	37.455	39.367
45 - 49	48.815	51.933	53.842	54.897	56.879
50 - 54	64.890	69.874	73.948	75.771	78.363
55 - 59	71.621	77.358	82.755	89.907	97.628
60 - 64	56.610	60.438	65.203	68.564	73.204
65 & +	701	744	841	855	882
Totaal	321.573	346.971	366.293	379.908	400.745

Tabel 3: aantal invaliden met **psychische aandoeningen** en **problemen met bewegingsstelsel** (Bron: RIZIV)

	2014	2015	2016	2017	2018
Psychische aandoeningen	112.648	122.825	129.680	136.343	145.180
Bewegingsstelsel	94.884	104.971	111.143	116.529	124.560
Totaal	207.532	227.796	240.823	252.872	269.740
Tot. inv.	321.573	346.971	366.293	379.908	400.745
% Psychische aandoeningen	35,03%	35,40%	35,40%	35,89%	36,23%
% bewegingsstelsel	29,51%	30,25%	30,34%	30,67%	31,08%
% Totaal	64,54%	65,65%	65,75%	66,56%	67,31%

Tabel 4: **RIZIV-uitkeringen** voor primaire arbeidsongeschiktheid en invaliditeit, in duizend euro (Bron: RIZIV)

	2014	2015	2016	2017	2018
	54ste verslag	57ste verslag	59ste verslag	60ste verslag	61ste verslag
RIZIV-uitkeringen	6.643.522	7.033.349	7.406.558	7.751.190	8.289.136
Invaliditeit	4.311.635	4.688.317	5.085.153	5.419.345	5.844.924
Primaire arbeidsongeschiktheid	1.695.982	1.724.073	1.693.584	1.712.324	1.816.246
Uitgaven in kader van moederschap	635.905	620.959	627.821	619.521	628.966